

۱۹۴۱۲۹۴

تحلیل چالش‌های تامین صندوق خسارت‌های
بدنی و شرکت‌های بیمه در جبران خسارت‌های ناشی از
حوادث رانندگی با رویکرد قانون بیمه اجباری ۱۳۹۵

مهسا دهینی

عنوان و نام پدیدآور : تحلیل چالش‌های مابین صندوق تامین خسارت‌های بدنی و شرکت‌های بیمه
در جبران خسارت‌های ناشی از حوادث رانندگی با رویکرد قانون بیمه
اجباری ۱۳۹۵/مهسا دهینی.

مشخصات نشر : تهران: شاهر، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری : ۱۵۴ص.

شابک : 978-600-9924-12-7

شماره کتابشناسی ملی : ۵۲۴۰۳۳۳

موضوع : تأمین خسارت -- ایران

Indemnity -- Iran : موضوع

موضوع : شخص ثالث (حقوق) -- ایران

Third parties (Law) -- Iran : موضوع

موضوع : حقوق بیمه -- ایران

Insurance law -- Iran : موضوع

رده بندی دیویی : ۵۵۰/۳۴۴

رده بندی کنگره : ۱۳۹۷ ۳۰۰/۸۱۲ MH

سرشناسه : دهینی، مهسا، ۱۳۹۲ -

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

عنوان کتاب : تحلیل چالش‌های مابین صندوق تامین خسارت‌های بدنی و شرکت‌های
بیمه در جبران خسارت‌های ناشی از حوادث رانندگی با رویکرد قانون بیمه
اجباری ۱۳۹۵

تألیف : مهسا دهینی

ناشر : شاهر

شمارگان : ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ : اول، ۱۳۹۷

صفحه‌آرایی : علیرضا احمدی (۶۶۱۲۳۹۹۶ - ۰۹۳۵۸۱۴۵۸۵۹)

چاپ و صحافی : ردنا

مدیر اجرایی : علیرضا احمدی

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۲۴-۱۲-۷

قیمت : ۲۵۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹	دبیاچه
۱۱	مقدمه
۱۹	فصل اول: کلیات
۱۹	مسئولیت مدنی
۱۹	مفهوم مسئولیت مدنی در معنای عام
۲۰	مفهوم مسئولیت مدنی در معنای خاص
۲۲	اقسام مسئولیت مدنی
۲۲	مسئولیت قراردادی
۲۳	مسئولیت غیرقراردادی (قهری)
۲۴	وسیله نقلیه موتوری زمینی و دارنده آن
۲۵	تعریف اتومبیل، خودرو و موتورسیکلت
۲۶	دارنده وسیله نقلیه
۲۶	تعریف تصادف، تصادم و سانحه رانندگی
۲۶	مفهوم تصادف
۲۷	مفهوم تصادم
۲۸	سانحه رانندگی

تعریف شخص ثالث، ذی نفع، زیان‌دیده	۲۸
شخص ثالث	۲۸
ذی نفع	۲۸
زیان‌دیده	۲۹
قرارداد بیمه‌ی شخص ثالث	۲۹
تعریف بیمه	۳۰
بیمه‌ی مسئولیت مدنی	۳۱
بیمه‌ی اجباری مسئولیت مدنی	۳۲
خسارت بدنی	۳۶
مفهوم خسارت	۳۶
خسارت بدنی	۳۷
دیه (اعضا یا نفس)	۳۸
تعریف ارش	۴۰
مفهوم هزینه‌ی معالجه	۴۰
صندوق تامین خسارت بدنی	۴۱
فصل دوم: تحلیل ماهیت حقوقی و تعهدات صندوق تامین خسارتهای بدنی	۴۳
گفتار اول: تبیین ماهیت حقوقی صندوق تامین خسارتهای بدنی	۴۳
ماهیت رابطه حقوقی صندوق تامین خسارت بدنی	۴۳
ماهیت حقوقی بیمه شخص ثالث	۴۵
تفکیک ماهیت صندوق تامین خسارتهای بدنی از بیت المال	۴۷
مبانی مسئولیت بیت المال	۴۷
منابع مالی بیت المال	۴۸
تعهدات بیت المال	۴۸
گفتار دوم: تبیین تعهدات صندوق تامین خسارت بدنی	۵۱

۵۴	فقدان یا انقضاء بیمه نامه
۵۵	بطالان قرارداد بیمه
۵۷	کسری پوشش بیمه نامه ناشی از افزایش مبلغ ریالی دیه
۵۸	تبصره ماده ۵۵۱ قانون مجازات اسلامی
۶۳	تعلیق تامین بیمه گر
۶۴	شناسایی نشدن وسیله نقلیه مسبب حادثه
۶۹	صدور حکم توقف یا ورشکستگی بیمه گر
۷۱	خسارت های بدنی خارج از تعهدات قانونی بیمه گر
۷۶	اعسار از پرداخت منکوم به
۷۷	هزینه معالجه
۸۱	فصل سوم: قواعد حاکم بر صندوق تامین خسارتهای بدنی
۸۱	گفتار اول: قواعد حاکم بر مسوولیت صندوق
۸۱	شرایط جبران خسارت از سوی صندوق
۸۲	آسیب بدنی زیان دیده
۸۲	حادثه‌ی ناشی از وسیله نقلیه
۸۴	امکان قانونی جبران خسارت از طریق سایر نهادها ممکن باشد
۸۵	مسبب حادثه نبودن زیان دیده
۸۶	عمدی نبودن حادثه
۸۷	میزان مسوولیت نسبت به اشخاص داخل خودرو
۸۹	میزان مسوولیت نسبت به اشخاص خارج خودرو
۹۰	محدودیت سقف جبران خسارت از سال ۱۳۴۷ تا ۱۳۸۷
۹۵	تبیین رابطه مسوولیت صندوق با سایر اشخاص
۱۰۱	تحلیل یک فرض عملی
۱۰۳	موارد معافیت صندوق از جبران خسارت

قوه قاهره	۱۰۴
اثبات قصد زیانده در ایراد صدمه به خود مانند خودکشی، اسقاط جنین و نظایر آن و	
نیز اثبات هر نوع خدعه و تبانی نزد مراجع قضائی	۱۰۷
خودکشی	۱۰۸
خدعه و نیرنگ	۱۰۹
نداشتن گواهینامه معتبر	۱۱۱
گفتار دوم: قواعد حاکم بر ساختار و آیین دادرسی صندوق	۱۱۳
ساختار و تسهیلات صندوق	۱۱۳
منابع مالی صندوق	۱۱۴
آیین دادرسی	۱۱۷
صلاحیت ذاتی	۱۱۷
صلاحیت محلی (نسبی)	۱۱۸
حضور صندوق در جلسات رسیدگی	۱۱۹
دلایل اثباتی برای احراز مسئولیت صندوق	۱۲۵
اقرار	۱۲۷
کارشناسی	۱۲۹
شهادت	۱۳۲
فصل چهارم: نتیجه گیری و پیشنهادات	۱۳۵
نتیجه گیری	۱۳۵
پیشنهادهای	۱۴۳
پیشنهادهای برای مقنن و رویه قضایی	۱۴۳
پیشنهادهای برای صندوق تامین خسارتهای بدنی و بیمه مرکزی	۱۴۴
منابع و مآخذ	۱۴۷

دیباچه

به نام خداوند بخشنده ی دادگر

نخستین بار که نام صندوق تامين خسارتهای بدنی را شنیدم کاملاً متعجب شدم چراکه به عنوان یک دانشجوی حقوق خصوصی که مدام دغدغه ی آموختن و پژوهش را داشت تا به آن زمان، نام این نهاد را شنیده بودم. از آن پس به واسطه ی نمایندگی حقوقی این صندوق تجربیات قضایی قابل تاملی که به دستم دریاftم که قانون بیمه اجباری شخص ثالث، علی‌رغم اینکه سابقه ای نزدیک به نیم قرن در نظام حقوقی ایران دارد در کمال ناباوری، متروک مانده است.

از یک سو تقابل تعهدات صندوق با سایر نهادهای تکمیلی اجبار خسارت از جمله بیمه و بیت‌المال، و از سوی دیگر آراء معارض صادره در عرصه ی قضایی در حقیقت ناشی از فقدان منابع راهگشا در این زمینه است به نوعی منجر به اطاله ی دادرسی و در برخی موارد تضییع حقوق زیان دیدگان می گردد، از اینرو مطالعات گسترده ای در خصوص قانون بیمه اجباری و در معیت آن صندوق تامين خسارتهای بدنی صورت پذیرفت که با ارشادات عالمانه استاد ارجمندم جناب آقای دکتر الشریف و همچنین حمایت های بیمه مرکزی ایران منجر به تدوین پایان نامه کارشناسی ارشد نویسنده در همین موضوع گردید.

در این کتاب پس از بیان کلیات، در فصل دوم به بررسی مسائل ماهوی ذیل دو گفتار ماهیت حقوقی و تعهدات و در فصل سوم به موضوعات شکلی ذیل دو گفتار قواعد حاکم بر

مسئولیت و آیین دادرسی صندوق تامین خسارتهای بدنی پرداخته شده است تا به این ترتیب با تبیین تعهدات، حدود و شرایط مسئولیت، سقف تعهدات و موارد معافیت و آیین دادرسی حاکم بر این نهاد؛ تقابل و تعارض میان این صندوق با بیمه در جبران خسارتهای ناشی از حوادث رانندگی نیز حل گردد.

در پایان بر خود واجب می‌دانم صمیمانه‌ترین سپاس‌هایم را به کلیه عزیزانی که ما را در مسیر نگارش این کتاب یاری نمودند، خاصاً اساتید بزرگواریم جناب آقای دکتر طباطبائی، جناب آقای دکتر یزدانیان، جناب آقای دکتر قائم فرد و جناب آقای دکتر فصیحی زاده را تشکر می‌کنم. همان‌که شعله‌ی آموختن حقوق را در وجود اینجانب افروختند، استاد گرانقدرم جناب آقای دکتر الشریف که نگارش این اثر وامدار ارشادات راهگشای ایشان می‌باشد، مادر و پدر مهربانی که در کنار من همراهی و همدلی ایشان پیمودن این راه پر فراز و نشیب میسر نبود، همچنین برادر داند که سال‌های سال، علی‌رغم دانشجوی مهندسی عمران بودن، به استدلالها و توضیحات حقوقی من گوش جان سپرد و البته کلیه مخاطبین فرهیخته که کم و کاستی‌های موجود در این اثر بخشیده و با ارائه پیشنهادها و نقدهای سازنده خویش گامی موثر در جهت تکامل این اثر داشته‌اند؛ تقدیم نمایم.

یک چند به استادی خرد شاد شدیم

یک چند به کودکی بااستاد شدیم

از خاک در آمدیم و بر باد شدیم

پایان سخن شنو که ما را چه رسید